

Kış Sporlarının Rekreatyonele Açısından Ele Alınarak Ekoturizm Kapsamında Değerlendirilmesi

Savaş Duman¹

Özet

Ekoturizm, doğal ve kültürel değerleri koruma, sürdürülebilirlik ilkesiyle hareket etme ve yerel topluluklara ekonomik katkı sağlama amacıyla gerçekleştirilen bir turizm türüdür. Ekoturizm, turistlere keyifli bir deneyim yaşatarak rekreatyonele faaliyetlere katkılar sağlamaktadır. Ekoturizm kapsamında gerçekleştirilen aktiviteler bireylere dinlenme ve eğlenme imkânı sunarken doğal çevrenin korunmasına da önem vermektedir. Kış sporları ve ekoturizm, doğa tabanlı turizm faaliyetleri olmaları nedeniyle bu ikili arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu iki kavram; insanların doğal çevrede kış mevsimi koşullarında çeşitli spor ve rekreatyon faaliyetleri yapmalarını içermektedir. Mevcut bölümde rekreatyonele amaçlı gerçekleştirilen kış sporları ekoturizm açısından değerlendirilmiştir.

1. Spor

Spor, insanların sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmesinde önemli rol oynayan bir faaliyettir. Spor, geçmişten günümüze kadar farklılaşan kültürler gibi çağın siyasi ve sosyal yapısının dönüşümüne ayak uydurarak hem içerdiği etkinliklerin çeşitliliğini artırmış hem de tanımlarının çeşitlenmesine yol açmıştır (Aktaş, 2023a). Aracı (1993)'ya göre en genel haliyle spor; bireyin ruh ve beden sağlığını korumasını, geliştirmesini ve rekabet ortamında belirli kurallar çerçevesinde mücadele etmesini, yarışmasını ve üstün gelmesini sağlayan bir çaba olarak tanımlanmaktadır. Can (2019)'a göre **sporun genel amacı**; morali ve motivasyonu artırmak, karakteri güçlendirmek ve insan sağlığının gelişimini desteklemek olarak açıklanmaktadır. Ayrıca spor,

1 Prof. Dr. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,
savas.duman@adu.edu.tr, 0000-0001-8721-0112

güçlü ve sağlam bir insan gücü potansiyeli oluşturarak ortak duyguları ve davranışları etkilemeyi hedeflemektedir.

Spor, insan hayatında önemli bir rol oynayarak yaşamı daha huzurlu, güvenli ve emniyetli bir hale getirirken, işlevsel değeriyle sosyalleşmeyi teşvik eder (Aktaş, 2023b). Bunun yanında spor; hem kişilerin ruhsal gelişimine katkı sağlar hem de kişinin kendine olan güven duygusunu ortaya çıkarmaya yardımcı olur. Aynı zamanda, bireylerin psikolojik açıdan hayata daha güçlü bir şekilde hazırlanmalarını sağlayan en etkili faaliyet spordur. Spor, bu yönüyle insanların psiko-sosyal, toplumsal ve bireysel olarak denge kurmalarına katkıda bulunur (Yalçın, 2019).

1.2. Kış Sporları

Kış sporları, soğuk hava koşullarında yapılan çeşitli aktiviteleri ifade eder (Bilici, 2019). Bu sporlar genellikle kar, buz veya diğer kış şartlarının olduğu alanlarda gerçekleştirilir. Kış sporları, hem rekreatif amaçlarla yapılan eğlenceli aktiviteler olarak hem de profesyonel düzeyde yarışmalara katılan spor dalları olarak çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilir (Evren, 2020). Kış sporlarının çeşitleri arasında kayak, snowboard, buz pateni, buz hokeyi, kızak, curling, snowshoeing, snowmobiling gibi popüler olanlar bulunur. (Mursalov, 2009). Her bir spor dalı farklı beceri setleri, ekipman gereksinimleri ve tekniklerle gerçekleştirilir.

Kayak, kış sporları arasında en yaygın olanıdır (Paşlı ve Zere, 2020). Kayakçılar, özel kayakları kullanarak dağlardan aşağıya inerler ve heyecan verici bir hız deneyimi yaşarlar. Kayak hem rekreatif kullanım için hem de yarışmalar ve olimpiyatlar gibi profesyonel etkinlikler için popülerdir.

Snowboard, kayakla benzer özelliklere sahip olan bir kış sporudur. Kayaktan farkı, iki kayak yerine bir tek snowboard üzerinde ayakta durulmasıdır. Snowboardcular, pistlerde veya off-pist alanlarda kayarak akrobatik hareketler ve hız deneyimi yaşarlar. Snowboard, özellikle gençler arasında popüler olan bir kış sporudur.

Buz pateni, donmuş bir yüzeyde kayma eylemi olarak tanımlanır. Buz pateni yapmak için özel patenler kullanılır. Buz pistlerinde veya doğal buz alanlarda gerçekleştirilir. Buz pateni, zarif hareketler, dönüşler ve çeşitli figürler yapma yeteneği gerektiren bir sanat ve spor kombinasyonudur. Buz pateni hem rekreatif amaçlarla hem de profesyonel buz pateni yarışmalarında gerçekleştirilir (Ağger, 2011).

Buz hokeyi, bir takım sporudur ve buz üzerinde oynanır. İki takımın oyuncularını, özel hokeyi patenleri ve sopaları kullanarak bir hedefe disk atmaya

çalışır. Buz hokeyi hızlı tempolu bir spor olup güç, beceri ve koordinasyon gerektirir. Profesyonel liglerde ve olimpiyat oyunlarında büyük bir popülerliğe sahiptir (Bakırdöven, 2022).

Kış sporları, fiziksel aktiviteye teşvik eder, dayanıklılığı artırır, kuvvet gelişimine katkı sağlar ve vücut dengesini iyileştirir. Ayrıca, kış sporları doğada yapıldığı için doğayı keşfetme ve açık havada vakit geçirme fırsatı sunar. Bu sporlar aynı zamanda stresi azaltır, ruh halini iyileştirir ve sosyal etkileşim imkânı sağlar. Kış sporları için uygun ekipman, güvenlik önlemlerine dikkat etmek ve profesyonel eğitim almak önemlidir. İyi hazırlık ve bilinçli hareket ederek, kış sporları keyifli ve güvenli bir deneyim haline gelebilir.

1.3. Rekreasyon

Rekreasyon, serbest zamanların değerlendirilmesi ve dinlenme amacıyla yapılan planlı ve isteğe bağlı etkinliklere verilen genel addır. Bu etkinlikler fiziksel, zihinsel veya sosyal açıdan tatmin sağlar ve genellikle hoşnutluk, eğlence, keyif ve rahatlama duygularıyla ilişkilidir. Ayrıca sosyal bağlantıları güçlendirebilir, yeni becerilerin öğrenilmesine ve kişisel gelişime katkıda bulunabilir. Rekreasyon, bireylerin stresi azaltmasına, zihinsel ve fiziksel sağlığını korumasına, enerji depolamasına, motivasyonunu artırmasına ve genel yaşam kalitesini iyileştirmesine yardımcı olur.

Durukan, Can ve Gök (2007)'e göre; Önemli bir rekreasyonel potansiyeli oluşturan sporda da meydana çıkan yeni yönelişler ve anlayışlar rekreasyona ve bu alandaki liderlere olan ihtiyacıda arttırmaktadır. Kraus (1985) rekreasyonu, kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan etkinliklerdir şeklinde tanımlamıştır. En çok bilinen anlamlarından biriyle rekreasyon yorgunluk sonrası dinlenme amaçlı etkinliklerdir (Kaba, 2016). Rekreasyonel etkinlikler çok çeşitli olabilir ve herkesin ilgi alanlarına ve tercihlerine bağlı olarak farklılık gösterebilir. Rekreasyon, bireylerin yaşam dengesini sağlamalarına ve zevk alacakları etkinliklere zaman ayırmalarına olanak tanır. Aynı zamanda, stresle başa çıkmayı öğrenme, enerjiyi yeniden kazanma ve ruh halini iyileştirme açısından da önemlidir. Rekreasyon, insanların yaşam kalitesini artıran, sağlıklı bir yaşam tarzının bir parçası olan ve genel refahı destekleyen önemli bir unsurdur (Kaba, 2016). Herkes için farklı şekillerde ifade edilebilir ve kişisel tercihler, ilgi alanları ve ihtiyaçlar doğrultusunda çeşitlilik gösterebilir.

1.4. Turizm

Turizm kelimesi, Latince “dönme eylemi” anlamına gelen “tornus” kelimesinden türetilmiştir (Uluç, 2023). Turizm kavramı hakkında genel

ve teknik düzeyde birçok tanım yapılmış olmasına rağmen, genel olarak kabul gören tek bir tanım bulunmamaktadır (Naghypour, 2017). Bu durum, turizm kavramının çok boyutlu ve diğer disiplinlerle karmaşık ilişkilere sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca, turizmi tanımlamaya çalışanların bakış açılarının, yaklaşım açılarının ve önemsedikleri boyutların farklı olması da çeşitli tanımlara yol açan diğer etkenlerdir (Altınöz, 2010).

Dünya Turizm Örgütü'ne göre, turizm; insanların dinlenme, eğlenme, çalışma ve diğer amaçlarla belirli bir süre boyunca seyahat etmeleri ve konaklamalarıyla gerçekleşen etkinliklerdir (Çuhadar, 2006). Turizm, insanların seyahat etmelerini ve çeşitli destinasyonlarda konaklamalarını içerir (Karaçor, 2021).

Turizmin temel iki unsuru vardır:

1. Belirlenen bir destinasyona yapılan seyahat.
2. Destinasyonda gerçekleştirilen etkinlikleri içeren konaklama süreci.

Seyahat ve konaklama süreci, günlük hayatta yapılan faaliyetlerin gerçekleştirildiği yerler dışında gerçekleşir. Destinasyona yapılan seyahat, doğası gereği belirli bir süre için geçici olarak gerçekleşir ve ziyaretin amacı daimî ikamet veya iş bulmak değildir.

“6086 sayılı Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu'nun 36. Maddesi gereği, Bakanlar Kurulu'nun 5.8.1955 gün 5643 sayılı kararıyla yürürlüğe giren Turizm İş birliği Tüzüğü'nün 3. Maddesi'nde yer alan turizm tanımı da benzer unsurları vurgular. Bu tanıma göre turizm, yerleşme niyeti olmaksızın çeşitli nedenlerle gerçekleştirilen belirli bir süre için planlanan toplu veya bireysel seyahat ve konaklamaları içerir (Kozak, Kozak ve Kozak, 2012).

1.5. Kış Turizmi

Kış turizmi, insanların kış mevsiminde yapılan aktiviteler ve destinasyonlara yönelik seyahat etmelerini içeren bir turizm türüdür (Ülker, 1992). Kış turizmi genellikle kayak, snowboard, buz pateni gibi kış sporlarıyla ilişkilidir (Meral, 2019). Aynı zamanda kış manzaralarının tadını çıkarmak, doğa yürüyüşleri yapmak, termal kaynaklardan faydalanmak gibi aktiviteler de kış turizminin bir parçası olabilir. Kış turizmi, çoğunlukla dağlık bölgelerde gerçekleşir (Pomfret, 2006) Bu bölgelerdeki kayak merkezleri, dağ tırmanışı, buz tırmanışı, kızakla kayma gibi etkinlikler popülerdir (Somuncu, 2004) Ayrıca, buzlu göllerde buz pateni yapma, kar motosikleti turları, kızakla kızaklama gibi aktiviteler de kış turizmi kapsamında yer alabilir.

Kış turizmi destinasyonları genellikle kar kalitesi, kayak tesisleri, doğal güzellikler ve kış sporları altyapısıyla tanınır (Meral, 2019). Dünya çapında birçok ülkede kış turizmi destinasyonları bulunmaktadır. Örneğin, Alpler, Rockies, Kuzey Amerika ve Avrupa popüler kış turizmi bölgeleridir (Somuncu, 2004). Bu destinasyonlar, ziyaretçilere eşsiz bir kış deneyimi sunmak için genellikle konaklama imkanları, kayak okulları, kayak ekipmanı kiralama hizmetleri gibi altyapıları da içerir (Evren, 2018). Kış turizmi, hem yerel ekonomiye katkı sağlayarak istihdam yaratır hem de turistlere kış sporlarıyla ilgili eğlenceli ve heyecan verici bir deneyim sunar. Ayrıca, kış turizmi doğal çevreyi keşfetme fırsatı da sunar ve doğa koruma bilincini artırabilir (Korgavuş, 2017). Kış turizmi, kış sporlarına ilgi duyan insanlar için ideal bir seyahat seçeneği sunar. Karın ve kış atmosferinin tadını çıkarmak, heyecan verici etkinliklere katılmak ve unutulmaz anılar biriktirmek için kış turizmi destinasyonlarını keşfetmek mümkündür.

1.5.1. Kış Sporları Turizmi, Türkiye'deki Gelişimi ve Türkiye'de Yer Alan Önemli Kış Sporları Merkezleri

Kış turizmi, kayak sporunun merkezinde yer aldığı ve bu sporun yapılabileceği karlı ve eğimli bölgelere yapılan seyahatleri, konaklama ve diğer hizmetlerle birlikte tüm faaliyet ve ilişkileri kapsar. (Salici, 2016) Kış turizmi, dağlarda kar alabilen bölgelerde kar yağışının etkisiyle kar kayağı ve diğer kış sporlarının öne çıktığı bir turizm türüdür. Bu tür turizm, seyahatleri, konaklamaları ve çeşitli kış sporlarını içerir. (Oktayer, Susam ve Çak, 2007)

Türkiye, doğal güzellikleri ve dağlık alanlarıyla kış sporları turizmi için büyük potansiyele sahip bir ülkedir (Oxford Business Group, 2014). Son yıllarda kış sporları turizmi Türkiye'de önemli bir gelişme göstermiştir (Özgen, 2010). Ülkenin farklı bölgelerinde bulunan dağlar, kayak, snowboard, snowshoeing, buz tırmanışı gibi çeşitli kış sporları için ideal koşullar sunmaktadır. Türkiye, bu potansiyelini kullanarak birçok kış sporu merkezine ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye'nin en önemli kış sporları merkezlerinden biri Uludağ'dır (Başyigit, 2018). Türkiye'de dağlık ve karlı bölgelerde yapılan kış turizmine örnek olarak Uludağ (Bursa), Palandöken (Erzurum), Erciyes (Kayseri) ve Sarıkamış (Kars) destinasyonları gösterilebilir (Ertaş, 2022). Bu bölgelerde kayak sporu ve diğer kış aktiviteleri için uygun alanlar ve tesisler bulunmaktadır. Turistler, bu destinasyonlara seyahat ederek zengin kış sporları deneyimleri yaşayabilir ve konaklama hizmetlerinden faydalanabilirler. Uludağ, Bursa'nın yakınında yer alır (Karaman ve Öztürk 2022), ve yıl boyunca kayak severlerin ilgisini çeker. Palandöken, Erzurum'da bulunan bir diğer önemli kış sporları merkezidir (Korgavuş, 2017). Palandöken, dünya çapında ün kazanan pistleri ve yüksek kar kalitesi

ile bilinmektedir (Yenice ve Ercoşkun, 2019). Aynı zamanda 2011 Kış Üniversite Oyunları'na da Erzurum ev sahipliği yapmıştır (Bayramoğlu ve diğerleri, 2011). Kartepe, Kocaeli'nde yer alan bir diğer popüler kış sporları merkezidir (Bayram ve Zengin, 2012). İstanbul'a yakın konumuyla kolay erişim sağlayan Kartepe, kayak, snowboard ve diğer kış aktiviteleri için tercih edilen bir yerdir. Sarıkaş, Kars'm ünlü kayak merkezlerinden biridir (Buluk ve Eşitti, 2019). Kar kalitesi ve doğal güzellikleriyle dikkat çeken Sarıkaş, kış sporları tutkunları için ideal bir destinasyondur. Bunların yanı sıra, Kartalkaya, Erciyes, Davraz, Ilgaz, Bozdağ gibi diğer kış sporları merkezleri de Türkiye'de önemli bir konuma sahiptir. Bu merkezlerde çeşitli kış sporları aktiviteleri yapılabilmektedir.

1.6. Ekoturizm

Ekoturizm, doğal çevrenin korunmasını ve sürdürülebilirliği gözeterek, insanların doğal alanlara seyahat etmelerini ve bu alanlarda doğal çevreyi keşfetmelerini teşvik eden bir turizm türüdür. Sahip olunan doğal varlıklar, ekoturizm aracılığıyla turizm yapılabilmesi amacıyla kullanılarak değerlendirilmektedir (Kaypak, 2010). Ekoturizm, doğal ve kültürel çeşitliliği koruma, yerel toplulukları destekleme ve bilinçlendirme amacı güder. Ekoturizm, doğal alanlara yapılan seyahatlerde çevresel etkileri en aza indirmeyi hedefler (Wight, 1993). Bu tür turizm, yerel toplulukları kalkındırmak, doğal kaynakları korumak ve biyolojik çeşitliliği sürdürmek için çalışır (Türker, 2013). Aynı zamanda ziyaretçilere doğal alanlarda eğitim, bilinçlendirme ve deneyimleme fırsatları sunar. Ekoturizm, doğal peyzajlar, milli parklar, korunan alanlar, ormanlar, dağlar, göller, nehirler, resifler gibi doğal alanlara odaklanır. Bu alanlarda ziyaretçiler, doğal çevreyi keşfedebilir, yürüyüş yapabilir, kuş gözlemi yapabilir, doğa fotoğrafçılığı yapabilir veya yerel kültür ve gelenekleri deneyimleyebilir.

Ekoturizm, sürdürülebilir turizm ilkelerine dayanır (Çalık, 2019). Bu, yerel toplulukların katılımını teşvik etmeyi, yerel ekonomiyi desteklemeyi, doğal ve kültürel kaynakların korunmasını sağlamayı ve ziyaretçilerin çevresel bilinçlerini artırmayı içerir. Ayrıca, yerel toplulukların kültürel miraslarını korumak ve turizm faaliyetlerinin sosyoekonomik faydalarını paylaşmak da önemli hedefler arasındadır. Ekoturizm hem doğal çevrenin korunmasına hem de yerel toplulukların kalkınmasına katkıda bulunur (Kuter ve Ünal, 2009). Doğal alanlara yapılan ziyaretler, yerel ekonomiye gelir sağlar, istihdam yaratır ve yerel halkın yaşam standartlarını iyileştirir. Aynı zamanda, doğal alanların korunmasına ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesine katkıda bulunarak gelecek nesillere doğal ve kültürel mirasın aktarılmasını sağlar. Özetle, ekoturizm, doğal çevrenin korunması ve sürdürülebilir turizmin

amaçlarına ulaşmayı hedefleyen bir turizm türüdür. Doğal alanlara yapılan ziyaretlerde çevresel etkilerin azaltılması, yerel toplulukların kalkınması ve ziyaretçilerin doğal çevreyi deneyimleme ve bilinçlenme fırsatları elde etmesi önemli ilkeler arasındadır.

1.6.1. Türkiye’de Ekoturizmin Gelişimi

Ekoturizm Türkiye’de 1990’lardan beri öne çıkmaktadır. Turizm genellikle batı ve güney bölgelerinde ve İstanbul benzeri büyük kentlerde yoğunlaşmaktadır, fakat ekoturizm de popülerdir. 2000’li yıllarda tanıtılmıştır. Türkiye, çeşitli bölgelerde ekoturizm faaliyetleri için uygun alanlara sahiptir. Coğrafi yapısına, doğal güzelliğine, kültürel ve tarihi mirasına flora ve faunası, ormanları, yaylaları, gölleri, mağaraları, dağları, akarsuları ve kanyonları ile ekoturizm potansiyeli yüksek bir ülkedir (Polat ve Önder, 2006). Türkiye’de ekoturizm ilk kez 1987 yılında Muğla-Dalyan’da İztuzu sahilinde yuva yapan Caretta Caretta deniz kaplumbağalarının yuvalama alanı olması sebebiyle bir otel yapılmasıyla gündeme gelmiştir. Çevreye ve doğaya duyarlı kişilerin tepki ve çabalarının ardından otel inşaatı uygun görülmedi ve Köyceğiz-Dalyan bölgesi “Özel Çevre Koruma Bölgesi” ilan edilmiştir. (Khabbazi ve Yazgan, 2012; Göner, 2022). Türkiye, doğal güzellikleri, biyolojik çeşitliliği ve zengin kültürel mirasıyla ekoturizm potansiyeline sahip bir ülkedir. Son yıllarda, Türkiye’de ekoturizm alanında önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir;

1. **Doğal Alanların Korunması:** Türkiye, birçok doğal alanı ve milli parkı bünyesinde barındırmaktadır. Bu alanlar, biyolojik çeşitlilik, endemik türler ve eşsiz ekosistemler açısından zengin kaynaklara sahiptir.
2. **Yürütülen Projeler:** Türkiye’de çeşitli projeler yürütülmektedir. Bu projeler, doğal alanların korunması, ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi, yerel halkın katılımının sağlanması ve toplumun ekoturizm konusunda farkındalığının artırılması üzerine odaklanmaktadır.
3. **Milli Parklar ve Doğal Sit Alanları:** Türkiye’de birçok milli park ve doğal sit alanı bulunmaktadır. Bu alanlar, doğal çevrenin korunması, biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi ve ekoturizm faaliyetlerinin yapıldığı önemli merkezlerdir.
4. **Yürütülen Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları:** Türkiye’de ekoturizm konusunda farkındalığı artırmak ve doğa koruma bilincini yaygınlaştırmak amacıyla eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmaktadır.

5. **Yeni Destinasyonların Keşfi:** Türkiye’de ekoturizm potansiyeli yüksek olan yeni destinasyonlar keşfedilmekte ve bu bölgelerde ekoturizm faaliyetleri geliştirilmektedir.

Tüm bu gelişmeler, Türkiye’nin ekoturizm alanında ilerlemesine ve sürdürülebilir turizm anlayışının yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktadır. Türkiye, doğal ve kültürel kaynaklarının korunması ve yerel toplulukların kalkınmasının sağlanmasıyla birlikte ekoturizmde önemli bir potansiyele sahiptir.

1.7. Ekoturizmin Etkileri

Turizm sektöründeki gelişmeler sonucunda kitle turizmine alternatif olarak ortaya çıkan ekoturizm, dünya genelinde hızlı bir büyüme ve ilerleme kaydeden önemli bir sektördür (Çalışkan, 2020). Ekoturizmin doğru bir planlama ve projelendirme ile olumlu çevresel, sosyal ve ekonomik etkilere sahip olabileceği gibi yanlış planlamalarla da kitle turizminden farkını kaybedebileceği açıktır (Karataş, 2023). Ekoturizmin temel amacı, ekonomik (yerel halka gelir dağılımı), sosyo-kültürel (sosyo-kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesi) ve çevresel (doğanın tahribatının en aza indirgenmesi) alanlarda sürdürülebilir prensiplere uygun olmaktır (Göner, 2022). Bu nedenle ekoturizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerinin sürdürülebilirliği üzerinde araştırmalar yapılması, belirlenmesi, planlanması ve uygulanması önemlidir (Arslan, Ayazlar ve Ayazlar, 2016). Ekoturizm, doğal ve kültürel çevreye duyarlı bir şekilde gerçekleştirilen turizm faaliyetidir. Doğayı koruma, yerel toplulukların refahını artırma ve sürdürülebilirlik ilkelerine uyum sağlama gibi amaçları vardır. Ekoturizmin etkileri şunları içerebilir:

1. **Doğal Çevrenin Korunması:** Ekoturizm, doğal çevreyi koruma amacı taşır. Doğa turizmi yaparken, turistlerin çevreye zarar vermemesi ve doğal kaynakları sürdürülebilir bir şekilde kullanması önemlidir. Bu sayede, hassas ekosistemler korunur ve biyolojik çeşitlilik desteklenir.
2. **Yerel Ekonomik Kalkınma:** Ekoturizm, yerel ekonomik kalkınmaya katkı sağlar. Turizm faaliyetleri, turistlerin yerel işletmeleri desteklemesi ve yerel ürünleri satın almasıyla yerel ekonomiyi canlandırır. Bu da yerel halkın gelir düzeyinin artmasına ve yaşam koşullarının iyileşmesine yardımcı olur.
3. **Kültürel Değerlerin Korunması:** Ekoturizm, yerel kültürel değerlere saygı gösterir ve korur. Turistlerin yerel kültürü deneyimlemesi, yerel geleneklere katılması ve yerel topluluklarla etkileşimde bulunması teşvik edilir. Böylelikle, kültürel mirasın korunması ve yerel kimliğin güçlendirilmesi sağlanır.

4. **Toplumsal Farkındalığın Artırılması:** Ekoturizm, toplumda çevre ve doğa konularında farkındalık oluşturur. Turistlerin doğal çevreye olan ilgisi ve bilinci, yerel halkın da çevre duyarlılığını artırır.
5. **Eğitim ve Araştırma Fırsatları:** Ekoturizm, eğitim ve araştırma fırsatları sunar. Turistler, doğal çevrenin korunması, biyolojik çeşitlilik ve sürdürülebilirlik konularında bilgi edinme ve deneyim kazanma imkânı bulmaktadırlar.
6. **İş birliği ve Katılım:** Ekoturizm, yerel halkın katılımını ve iş birliğini teşvik eder. Turizm faaliyetlerinin planlanması ve yönetimi sürecinde yerel topluluklar aktif olarak dahil edilir. Bu, karar alma süreçlerinde yerel halkın sesini duyurma ve turizm faaliyetlerinin toplumun ihtiyaçlarına ve çıkarlarına uygun şekilde şekillendirilmesi sağlanabilir.

Bu etkiler, ekoturizmin sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde doğal ve kültürel kaynakların korunması, yerel kalkınmanın desteklenmesi ve toplumun farkındalığının artırılması gibi önemli amaçlarına hizmet etmektedir.

1.8. Kış Sporları ve Ekoturizm

Kış sporları ve ekoturizm, doğa tabanlı turizm faaliyetleri olmaları nedeniyle bir ilişkiye sahiptir. Bu iki kavram; insanların doğal çevrede kış mevsimi koşullarında çeşitli spor ve rekreasyon faaliyetleri yapmalarını içermektedir. Kış sporları ve ekoturizm arasındaki ilişki daha derinlemesine incelendiğinde bazı farklılıklar ve benzerlikler ortaya çıkmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir;

- Kış sporları, kış aylarında yapılan açık hava sporlarına odaklanır. Kayak, snowboard, buz pateni, kızak gibi sporlar, dağlarda, kayak merkezlerinde, buz pateni pistlerinde ve diğer uygun alanlarda gerçekleştirilir. Bu sporlar, doğal çevreyi kullanarak eğlence, rekabet ve fiziksel aktivite imkânı sunar. Kış sporları genellikle bireysel veya takım bazında yapılan ve daha yoğun bir spor deneyimi sunan faaliyetlerdir.
- Ekoturizm ise doğa turizmi olarak da bilinir ve doğal çevrenin korunması ve sürdürülebilir kullanımıyla ilgilenir. Ekoturizm, çevreye duyarlı bir şekilde seyahat etmeyi, doğal ve kültürel çevreleri keşfetmeyi ve bu çevreleri korumayı hedefler. Bu tür turizm faaliyetleri doğal alanları korumaya yönlendirir ve yerel ekonomiye katkıda bulunabilir. Kış mevsiminde yapılan ekoturizm faaliyetleri ise genellikle doğal alanlarda doğa yürüyüşleri, doğa fotoğrafçılığı, kuş gözlemciliği, kış manzaralarının keyfini çıkarma gibi etkinlikleri içerir.

Kış sporları ve ekoturizm arasındaki ilişki, kış mevsimi koşullarında doğal alanlarda yapılan spor ve rekreasyon faaliyetlerini içermeleriyle ortaya çıkar. Hem kış sporları hem de ekoturizm, insanları doğal çevreyle bağlantıya geçirir, doğayı keşfetme imkânı sunar ve doğal çevrenin korunması ve sürdürülebilir kullanımına dikkat çeker. Bununla birlikte, kış sporları daha yoğun ve fiziksel olarak zorlayıcı bir deneyim sunarken, ekoturizm doğal çevreye daha duyarlı bir şekilde yaklaşmayı hedefler. Her iki faaliyet de doğal çevreyle olan etkileşimi artırarak doğa korumasına ve sürdürülebilir turizme katkıda bulunabilir.

Sonuç

Ekoturizm, doğal ve kültürel değerleri koruma, sürdürülebilirlik ilkesiyle hareket etme ve yerel topluluklara ekonomik katkı sağlama amacıyla gerçekleştirilen bir turizm türüdür. Ekoturizm, turistlerin doğal çevreyi koruma bilinciyle hareket etmelerini teşvik ederken aynı zamanda rekreatyonel faaliyetler sunarak turistlere keyifli bir deneyim yaşatmayı hedefler. Ekoturizm, rekreasyona katkı sağlar çünkü doğa ile uyumlu ve çevre dostu bir turizm anlayışını benimser. Ekoturizm aktiviteleri genellikle doğa yürüyüşleri, kuş gözlemciliği, dağ bisikleti turları, doğa fotoğrafçılığı, doğa keşifleri gibi etkinlikleri içerir. Bu aktiviteler, turistlere dinlenme, eğlenme ve stres atma imkânı sunar. Ekoturizm, rekreatyonel faaliyetlerin yanı sıra doğal çevrenin korunmasına da önem verir. Turistler, doğal alanları ziyaret ederken çevreyle uyumlu davranmayı öğrenirler ve doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılmasına katkı sağlarlar. Ekoturizm kapsamında kış sporlarının değerlendirilmesi, doğal çevrenin korunması ve sürdürülebilir kullanımıyla uyumlu bir şekilde gerçekleştirilmesini içerir. Kış sporlarının ekoturizm açısından değerlendirilmesinde birtakım faktörlerin bulunduğu düşünülmektedir. Bu faktörler;

1. **Doğal Çevrenin Korunması:** Kış sporları faaliyetleri, doğal alanlarda gerçekleştirildiğinden, doğal çevrenin korunmasına özen gösterilmelidir.
2. **Sürdürülebilir Ulaşım:** Kış sporlarının yapıldığı bölgelere ulaşım, sürdürülebilir ulaşım yöntemleri tercih edilerek gerçekleştirilmelidir.
3. **Enerji ve Kaynak Kullanımı:** Kış sporları yapılan tesislerde enerji ve kaynak kullanımı sürdürülebilirlik ilkelerine uygun olmalıdır.
4. **Atık Yönetimi:** Kış sporlarının yapıldığı alanlarda atık yönetimi önemlidir. Geri dönüşüm, atık ayrıştırma ve azaltma yöntemleri uygulanmalıdır.

5. **Doğal ve Kültürel Çevre Bilinci:** Kış sporlarıyla ilgilenen kişilerin doğal ve kültürel çevre bilincinin gelişmesine katkıda bulunulmalıdır.
6. **Yerel Ekonomiye Katkı:** Kış sporlarının yapıldığı bölgelerde yerel ekonomiye katkı sağlanmalıdır. Yerel işletmelerin desteklenmesi, yerel halkla iş birliği yapılması ve yerel kültürel değerlere saygı gösterilmesi önemlidir.

Ekoturizm kapsamında kış sporlarının değerlendirilmesi, doğal çevrenin korunması, sürdürülebilir turizm ilkelerinin uygulanması ve toplumun doğa ve çevre bilincinin artırılması amacıyla gerçekleştirilmelidir.

Kaynakça

- Ağger, V. (2011). *Universiade 2011 Kış Oyunlarının Erzurum Kış Turizmi Potansiyeline Etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Aktaş, F. (2023a). *Spor Sosyolojisi, Sosyalleşme ve Sosyal Bütünleşme*. Türkmen, M. & Uluç, E. A. (Ed). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar içinde. Gaziantep: Özgür Yayınları
- Aktaş, F. (2023b). *Spor ve Rekreasyon Arasındaki İlişkinin Sportif Rekreasyon Açısından Ele Alınması*. Türkmen, M. & Uluç, E. A. (Ed). Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar içinde. Gaziantep: Özgür Yayınları
- Altınöz H. (2010), *Turizmin Çeşitlendirilmesi Kapsamında Gençlik Turizmi: Türkiye'deki Uygulamaların İncelenmesi*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, III. Dönem Uzmanlık Tezleri, Ankara.
- Ayazlar, G., ve Ayazlar, R. A. (2016). Yerel halkın turizmin etkilerine yönelik tutumunda aidiyet duygusu ve yaşam tatmininin rolü/the role of sense of belonging and life satisfaction on local people's attitude towards tourism effects. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4), 1451-1470.
- Bakırdöven, G. (2022). *Akademisyenlerin Kış Sporları Farkındalık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kars.
- Başıyigit, F. E. (2018). *Ulusal ve Uluslararası Yüksek İrtifa Kayak Merkezlerinin Yapısal ve Organizasyon (Antrenman- Yarış) Özelliklerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Bayram, A. ve Zengin, B. (2012). Ekoturizm kaynaklarının geliştirilmesi: doğu Marmara bölgesi örneği. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(2), 115-122.
- Bayramoğlu, A., Acar, E., Aköz, A., Eden, A. O. ve Bilir, Ö. (2012). Analysis of hospital admissions 2011 universiade/Universiade 2011 hastane başvurularının analizi. *Eurasian Journal of Emergency Medicine*, 11(4), 223.
- Bayramoğlu, A., Aköz, A., Çakır, Z., Aslan, S., Kadagan, S., Yüksel, O. ve Avcı, M. (2011). Winter Universiade 2011-Erzurum Sağlık Organizasyonu Nasıl Gerçekleşti/Winter Universiade 2011-Erzurum Health Organization, What Happened?. *Eurasian Journal of Emergency Medicine*, 10(2), 76.
- Bilici, M. F. (2019). Adolesan dönemde fiziksel aktivite, spor ve beslenmenin sportif performans ve fiziksel gelişime etkisi. *Beslenme ve Obezite*, 160.

- Buluk, B. ve Eşitti, B. (2019). Batıdan doğuya yavaş seyahat: Doğu ekspresinin Kars'ın sürdürülebilir turizm gelişimine etkisi. *Abi Ervan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 159-176.
- Can, E. ve Gök, S. (2007). Bir Rekreasyon Faaliyeti Olarak-Üniversitelerarası Müsabakalara Katılan Sporcu Öğrencilerin Liderlik Davranışlarının (Anlayış Gösterme Boyutunda) Karşılaştırılması. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 2(1), 23-30.
- Çalık, İ. (2019). Ekoturizm ve Sürdürülebilirlik, Turizmin Geleceği: Yeni Araştırmalar. Ankara: Detay.
- Çalışkan, A. (2020). *Hatay'ın Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Konya.
- Çuhadar, M. (2006). *Turizm Sektöründe Talep Tahmini İçin Yapay Sinir Ağları Kullanımı ve Diğer Yöntemlerle Karşılaştırmalı Analizi (Antalya İlinin Dış Turizm Talebinde Uygulama)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Ertaş, V. B. (2022). *Şırnak Halkının Ekoturizm Farkındalığının Ekoturizm Algısına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Şırnak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği Anabilim Dalı, Şırnak.
- Evren, S. (2018). *Türkiye'de kış turizmi destinasyonlarının rekabetçi konumlandırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Evren, S. (2020). Gençlerin Kış Sporlarına Katılım Kısıtlarının İncelenmesi: Gümüşhane Üniversitesi Öğrencileri Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3): 2113-2131.
- Göner, A. (2022). *İzmir İli Selçuk İlçesi'nin Tarımsal Ekoturizm (Çiftlik Turizmi) Potansiyeli*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ekoturizm Anabilim Dalı, İzmir.
- Kaba, İ. C. (2016). *Türkiye'de Ticari Rekreasyon Faaliyeti Olarak Macera Turizminin Gelişim Potansiyeli Hakkında Sektör Yöneticilerinin Algularının Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Karaçor, E. (2021). *Kars Sarıkamış Bayraktepe (Cıbultepe)'nin Kış Turizmi Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Konya.
- Karaman, A. ve Öztürk, E. (2022). Kış Turizm Destinasyonlarının Markalaşması ve Markalama Sorunları. *Turizm Sektöründe Markalaşma Analizler, Sorunlar, Çözümler*, 121.

- Karataş, T. İ. (2023). *Sürdürülebilir Bir Ekoturizm İçin Ekoköy Geliştirme: Doğanbey Örneği Olay İncelemesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Kaypak, Ş. (2010). Ekolojik turizmin sürdürülebilirliği. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(2), 93-114.
- Khabbazi, P.A., ve Yazgan, M.E. (2012). Kırsal Peyzaj ve Ekoturizm. *International Journal of Social and Economic Sciences*. 2 (2): 5-9.
- Korgavuş, B. (2017). Erzurum Palandöken'in Kış Turizmi Açısından Değerlendirilmesi. *Ata Planlama ve Tasarım Dergisi*, 1(1), 13-23.
- Kozak, N., Kozak, M. ve Kozak, M. (2012). Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kraus, R.G. (1985). *Recreation Program Planning Today*. London: Scott Foresman and Company.
- Kuter, N. ve Ünal, H. E. (2009). Sürdürülebilirlik kapsamında ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri. *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty*, 9(2), 146-156.
- Meral, Y. (2019). *Uludağ'a Yönelik Sportif Açısından SWOT Analizi*. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bursa.
- Mursalov, M. (2009). *Bir turistik ürün çeşitlendirmesi olarak kış turizmi ve kış turizmi açısından Azerbaycan'ın Guba'da "Haçmaz turizm bölgesinin arz potansiyeli"*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir.
- Oktayer, N., Susam, N. ve Çak, M. (2007). *Türkiye'de Turizm Ekonomisi*, İstanbul: İTO Yayın
- Oxford Business Group (2014). *The Report Turkey 2013*.
- Özgen, N. (2010). Doğu Anadolu Bölgesi'nin doğal turizm potansiyelinin belirlenmesi ve planlamaya yönelik öneriler. *Uluslararası İnsan bilimleri dergisi*, 7(2), 1407-1438.
- Paslı, M. M. ve Zere, S. (2020). Turizm eğitimi alan öğrencilerin 'Kış Turizmi' kavramına yönelik bilişsel yapılarının incelenmesi Giresun İli örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 75-88.
- Polat, A. T., Önder, S. (2006). Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Journal of Agriculture and Food Sciences*, 20(40), 53-64.
- Pomfret, G. (2006). Mountaineering Adventure Tourists: A Conceptual Framework for Research, *Tourism management*, 27(1): 113-123.
- Salıcı, O. (2016). *Türkiye Masa Tenisi Turizmi Katılımcılarının Tutum ve Memnuniyet Düzeylerinin Araştırılması ve Masa Tenisi Turizminin Geliştirilmesine*

- Yönelik Öneriler:* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Isparta.
- Somuncu, M. (2004). Dağcılık ve Dağ Turizmindeki İkilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedel. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-21.
- Türker, N. (2013). Batı Karadeniz Bölümü Ekoturizm Kaynaklarının Değerlendirilmesi ve Bir Ekoturizm Rotası Önerisi. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 6(4).
- Uluç, E. A. (2023). *Rekreasyonel Turizm Kapsamında Kitesurfing'in Ele Alınması*. Karaçay, Z. (Ed). Spor Bilimleri Alanında Çok Yönlü Araştırmalar içinde. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Ülker İ. (1992), *Dağ Turizmi: Planlama Yöntemleri, Yüksek Dağlarımız*. Kayak Merkezleri. Ankara: Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Wight, P. (1993). Ecotourism: ethics or eco-sell? *Journal of travel research*, 31(3), 3-9.
- Yenice, Z. ve Ercoşkun, Ö. Y. (2019). Türkiye’de Kış Turizmi Merkezlerinin İklim Değişikliğine Dirençliliğinin Değerlendirilmesi, Bolu Koroğlu Dağı ve Erzurum Palandöken Örnekleri. *Resilience*, 3(2), 269-285.